

(Давоми. Бошланиши биринчи бетда)

Мамлакатимизда Омбудсман, Инсон ҳуқуқлари миллий маркази, "Ижтимоий фикр" жамоатчилик маркази, Амалдаги қонун хужжатлари мониторинги институти каби инсон ҳуқуқлари бўйича миллий институтлар ва бошқа бир катор ташкилотлар фаолият кўрсатмоқда.

Мустакил бўлган бу институтлар жамиятимизда қонун устуворлиги, фуқароларнинг шахсий, сиёсий, иқтисодий, ижтимоий ва маданий ҳуқуқларини химоя килиш принципи-прага риоя этилишига хизмат кильмоқда.

Фуқаролик жамияти институтларини шакллантириш ва эркин ривожлантириш, уларнинг жамиятни демократик ўзгартирлиш ва либераллаштирища фаол иштирор этишини таъминлашнин ташкилий-ҳуқуқий шароитлари, иқтисодий ва ҳуқуқий кафолатлари яратилди. Натижада нодавлат-нотижорат ташкилотлари, фуқароларнинг ўзини ўзи бошкариш органлари тизими ривожланди ва мустахкамланди.

Мамлакатимизда фаолият юритаётган нодавлат-нотижорат ташкилотларининг сони 8 мингдан орди. Энг муҳими, сон эмас, балки сифат ва самарадорликдир. Шу маънода юртимизда мавжуд нодавлат-нотижорат ташкилотлари демократик қадриялар, одамларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари, қонуний манфаатларини химоя килиш, уларнинг ижтимоий, социал-иқтисодий фаоллиги ва ҳуқуқий маданиятини оширишнинг муҳим омилига айланадётгани диккатга молидир.

Узбекистон Республикаси Олий Мажлиси хузуридаги Нодавлат-нотижорат ташкилотларини ва фуқаролик жамиятимизда ташкилотларини кўллаб-куватлаш жамоат фонди томонидан грантлар бўйича берилаётган маблағлар мидори сўнгги уч йилда 2 баробар кўпайди.

Бугунги кунда юртимизда 1400 га яқин оммавий ахборот воситалари фаолият кўрсатмоқда. Уларнинг орасида анъанавий ахборот воситалари бўлмиш газета-журналлар, телевидение, интернет-радио, умуман, интернет журналистаси миллий ахборот майдонида тобора мустаҳкам ўрин эгаллаб бораётганини алоҳида қайд этиш лозим.

Ижтимоий-иқтисодий ҳаётнинг барча жабҳаларини ислоҳ этиш ва демократлаштириш сиёсати миллий иқтисодиётимизни жадал, баркарор ривожлантириш, ахоли фарононлигини мунтазам ошириш учун мустаҳкам пойдевор яратди. Ҳатто-

глобал молиявий-иктисодий инқизор даврида ҳам, яъни кейинги 9 йил давомида мамлакатимизда ялпи ички маҳсулотнинг ўсиш суръати 8 фоиздан кам бўлмасдан келаётгани, умуман, мустақиллик Ўзбекистон иқтисодиётини 4,1 баробар, аҳолининг

ни босқичма-босқич мустақилликни таъминлаш, уни собиқ тузумда бўлгани каби қатагон куроли ва жазолаш идораси сифатидаги орган эмас, балки инсон ва фуқаро ҳуқук ва эркинликларини ишончли химоя ва муҳофаза этишга хизмат

сўз ва ахборот эркинлигини, сайлов эркинлигини таъминлаш, сайлов тизимини такомиллаштириш, фуқаролик жамиятини ривожлантириш бўйича устувор вазифаларни белгилаб берди.

Концепцияга мувофиқ, суд-ҳуқук тизимини янада ислоҳ этиш, жамиятни ри-

ция бериш ҳуқуқи судларга ўтказилди, яъни "Хабебас-корпус" институти жорий этилди. Концепцияда белгиланган вазифалар ижроси доирасида "Хабебас корпус" институтини кўллаш соҳаси янада ҳангайтирилмоқда. Шуни алоҳида тавқидлаш ўрнлики, мазкур институтнинг амалиётга татбиқ этилиши шахснинг конституцияий ҳуқук ва эркинликлари, унинг дахлилизилини химоя қилишда муҳим омил сифатида намоён бўлмоқда.

Қамоққа олишга санкция бериш ҳуқуқи судларга ўтказилгач, судгача қамоқда ушлаб туриладиган шахсларнинг сони сезиларли даражада камайди. Ярашув институтни амалга жорий этилди ва натижада ўтган даврда қарийб 150 минг нафар кишига нисбатан жинон жазо чораси кўлланимлашди. Мустақиллик Йилларида 24 марта амнистия ёзлон килинди. Бу, ўз навбатида, 217 минг нафардан ортиқ кишининг афв этилиб, озодликка чиқинши таъминлади.

Амнистия актига кўра, жазодан озод этилан шахсларни ижтимоий мослаштириш бўйича тегишли давлат идоралари, ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари, нодавлат-нотижорат ташкилотлари ва маҳаллалар томонидан ўзаро ҳамкорликда тизимили ишлар олиб борилди. Таъсирчан ва самарали бўлган бундай чора-тадбирлар тақорорий жиноятлар сонининг сезиларли равишда қисқаришига олиб келиди.

Албатта, бу каби ижобий омиллар ахолимизнинг руҳини кўтариб, бунёдкорлик кайфиятни кучайтиримокда, юртдошларимизнинг келажакка ишончни янада оширмоқда. Энг муҳими, мамлакатимизда тинчлик ва осоишталик, дўстлик ва ҳамжihatlik, ижтимоий шерлилк ва ҳалқaro ҳамкорлик муҳити барқарор ва бардавомиди.

Бой тарихимиз, бетакор меросимиз, мукаддас дину диёнатимиз, кўхна урф-одат ва анъаналимиз қайта тикланди. Мехроқибат, бағренгенилк, ҳамжihatlik каби олижаноб фазилатлар, миллий ва умумбашарий қадрияларга ўйған бўлиб яшаш. Ватан тақдирни ва келажигига дахлдорлик тўйғуси ҳаётимиздан мустаҳкам ўрн олмоқда.

Мухтасар айтганда, Президентимиз таъқидлаганинде, тарихине қисса бир даврда ҳаётимизда ўтлашадиган таъсирчан ва янгилишларни чукур англаш, тасаввур этиш учун биз кечаким эдиг-у, бугун ким бўлдик, деган табиии саволни бериш ўринидан.

Акмал САЙДОВ,
Инсон ҳуқуқлари бўйича
Ўзбекистон Республикаси
Миллий маркази
директори,
юридик фанлар доктори,
профессор

(Давоми. Бошланиши биринчи бетда)

Эколог экспертизани амала ошириш учун мамлакатимизда зарур ҳуқуқий асослар яратилган. Ҳусусан, "Табиатни муҳофаза қилиш тўғрисида" ги қонунда экологик экспертиза нишонини хуқуқий асослари белгилаб берилган.

Шунингдек, 2000 йил 25 майдан кабул килинган "Экологик экспертиза тўғрисида" ги қонунни кўллаш тажрибаси шуни кўрсатмоқда, давлат экологик экспертизаси башкарув қарорларини тайёрлаш ва қабул килиш босқичиде атроф-муҳитни муҳофаза қилиш масалалари кўмита-си хамда Экоҳаракат депутатлари гурухи томонидан ўтланып килинди. Бу, ўз навбатида, 217 минг нафардан ортиқ кишининг афв этилиб, озодликка чиқинши таъминлади.

Олий Мажлис Конунчилик палатасининг 2012 йилга мўлжалланган қонун ташаббускорлиги, назорат-

Qonun ijodkorligi

**Экологик
хавфсизликни
таъминлаш йўлида**

ташкилотлар томонидан айрим курилиш обьектлари лойиҳалар давлат экологик экспертизасидан ўтказилмагани маълум бўлди.

Шу билан бирга, олиб борилган таъхиллар шуни кўрсатмоқдаки, амалдаги қонунчиликда ҳам айрим тағовутлар, ҳавола нормалари ва бўшликлар мавжудлиги туфайли "Экологик экспертиза тўғрисида" ги қонун жойларда тўлақонли равишда ишлашида ишларни ўрганинди. Жумладан, Андикон вилоятида кейинги уч йил мобайнида 7357 та, Ҳоразм вилоятида 4570 та экологик экспертиза обьектларининг лойиҳа ҳужжатлари давлат экологик экспертизасидан ўтказилиб, тегиши хуносалар берилган.

Андижон вилоятида табиатни муҳофаза қилиш кўмитаси назоратга олган корхоналарнинг экологик нормативлар билан таъминланганлик даражаси 2011 йилда 91 % ни, 2012 йилда 100 % ни ва 2013 йилда эса 89 % ни ташкил этгандан 52 та, 2012 йил давомида 74 та ва 2013 йилда 74 та экологик нормативлар лойиҳалари давлат экологик экспертизасидан ўтказилган.

Хоразм вилоятида табиатни муҳофаза қилиш кўмитаси назоратга олган корхоналарнинг экологик нормативлар билан таъминланганлик даражаси 2011 йилда 71 % ни, 2012 йилда 72 % ни ва 2013 йилда эса 73 % ни ташкил этгандан ҳолда 2011 йил давомида 44 та, 2012 йилда 73 та ва 2013 йилда 72 та экологик нормативлар лойиҳалари давлат экологик экспертизасидан ўтказилган.

Узбекистон вилоятларда қонун ижросини таъминлашда амалий ишлар билан бирга айрим камчилклар ҳам

**Тоҳир ТОШБОЕВ,
Сиддик АБДУБАКИЕВ,
Олий Мажлис Конунчилик палатаси депутатлари**

Ҳикмат кўп

эгри йўл эса, бошни эгади

Тўғри, А.Бегалиев аввалига ўзига билдирилган ишончни оқлаш учун қонун талабига риоя этган ҳолда фаолият юритади. Аммо кейинчалик нафс қутқусига учиди, бир катор ноконуни ишларга кўл уради. Жумладан, у масъум мансабдор шахс бўла туриб, бир гурух шахслар билан олдиндан жинон тил бирриклириб, бир гурух бўлиб, пенсия тайинлаш учун мурожаат қилган фуқароларнинг иш ҳаки ва меҳнат стажи тўғрисидаги маълумотларни асоссиз равишда кўпайтириб кўрсатиши, компютер

риб, тақоран соҳта маълумот ва ёзувлар киритиш, ҳужжатларни калбакилаштириш, соҳта ҳужжатлар тузиши ва тақдим этиш сингари жиноятларни қасддан содир этиди.

Аникроқ айтганда, А.Бегалиев фаолияти давомида кўл остида ишлайдиган мутахассислар билан олдиндан ўзаро жинон тил бирриклириб, бир гурух бўлиб, пенсия тайинлаш учун мурожаат қилган фуқароларнинг иш ҳаки ва меҳнат стажи тўғрисидаги маълумотларни асоссиз равишда кўпайтириб кўрсатиши, компютер

базасига нотўри маълумотларни киритиш каби жинон килмишлар содир этган. Жумладан, жинон гурух томонидан ҳужжатларни калбакилаштириш натижасида 122 нафар шахса 189 128 600 сўм нафака пули ноконуни ра-

виша тайинланган. Судда А.Бегалиевнинг айбидалиллар билан тўлиқ ўз исботини топди. У жиноят кодексининг 167-моддаси 3-қисми "а" банди ва 209-моддаси 2-қисми "а" банди билан айборд деб топилди. Суд унга нисбатан, жиноят кодексининг 59-моддасига асоссан, тайинланган жазоларни қисман кўшиш йўли билан жиноятлар мажмую бўйича узил-кесил 2 йил муддатга маддий жавобгарлик ва мансабдорлик ишларни вазифанида ишлаш ҳуқуқидан маълумот қилиш мөнглиги саломатлиги, турмушимиз фарононлигини мунтазам ошириш учун мустаҳкам пойдевор яратди. Ҳатто-

иш ҳақининг 500 баравари миқдорида жарима жазоси тайинлади. Шунингдек, суд ҳуқмидан ётказилган зарап А.Бегалиев ҳисобидан Бюджетдан ташқари пенсия жамғармаси Самарқанд вилояти бошқармаси ҳисобига ундирилиши белгиланди.

Хулоса ўрнида шуни айтиш жоизи, билдирилган ишончни сунистемол қилиб, ўзгапар ҳақига хиёнат қилиш ҳеч қачон яхшилик келтирилди. Шундай экан, ўз вазифаси сидқидилдан адо этиши, доимо ҳолол яшаш инсон умрига мазмун ва ҳузур-ҳаловат бағишишни доимо ѡёда тутайлик.

Ваҳобжон ФАЙЗУЛЛАЕВ,
жиноят ишлари бўйича Булоғур тумани судининг раиси
Нурхон ЭЛМИРЗАЕВА,
"Куч — адолатда" мухбари

килиш орқали ўзининг ғаразли ниятини амалга оширишни кўзлайдиган кимсалар ҳам, афуски, учраб турди.

(Давоми тўртнчи бетда)

мавжудлиги аниқланди. Ушбу қонун ижросини назорат-тахлил тартибида ўрганиш жараёнида вилоятдаги қурилиш буюртмачиларидан — вилоят ҳокимлигининг ягона буюртмачи хизмати инжиниринг компанияси, Молия вазирлиги хузуридаги суроридаги ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш жамғармаси департаменти вилоят вакилиги, қурилаётган корхоналар бирлашган дирекциялари, "Кишлоқ қурилиш инвест" масульияти чекланган жамияти, вилоят автомобиль йўлларидан фойдаланиш бошқармаси томонидан 2011-2013 йиллар мобайнида олиб борилган қурилиш, реконструкциялардан таъмиларни яратадиган жамияти, вилоят автомобил йўлларидан фойдаланиш бошқармалари ва бошқа

мавжудлиги аниқланди. Ушбу қонун ижросини назорат-тахлил тартибида ўрганиш жараёнида вилоятдаги қурилиш буюртмачиларидан — вилоят ҳокимлигининг ягона буюртмачи хизмати инжиниринг компанияси, Молия вазирлиги хузуридаги суроридаги ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш жамғармаси департаменти вилоят вакилиги, қурилаётган корхоналар бирлашган дирекциялари, "Кишлоқ қурилиш инвест" масульияти чекланган жамияти, вилоят автомобиль йўлларидан фойдаланиш бошқармалари ва бошқа

мавжудлиги аниқланди. Ушбу қонун ижросини назорат-тахлил тартибида ўрганиш жараёнида вилоятдаги қурилиш буюртмачиларидан — вилоят ҳокимлигининг ягона буюртмачи хизмати инжиниринг компанияси, Молия вазирлиги хузуридаги суроридаги ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш жамғармаси департаменти вилоят вакилиги, қурилаётган корхоналар бирлашган дирекциялари, "Кишлоқ қурилиш инвест" масульияти чекланган жамияти, вилоят автомобил йўлларидан фойдаланиш бошқармалари ва бошқа

мавжудлиги а

